

Міністерство освіти і науки України
Закарпатський угорський інститут ім. Ференца Ракоці II
Кафедра філології

Реєстраційний № _____

Кваліфікаційна робота
НАЗВИ ПІДРОЗДІЛІВ ТУРИСТИЧНОГО ОБСЛУГОВУВАННЯ ЯК
ЧАСТИН ЛІНГВІСТИЧНОГО ЛАНДШАФТУ М. БЕРЕГОВА

Дорчі Георгіна Степанівна

Студентка IV-го курсу

Освітня програма «Середня освіта (Мова і література (угорська))»

Спеціальність 01 Освіта / Педагогіка 014 «Середня освіта (Мова і література угорська)»

Рівень вищої освіти: бакалавр

Тема затверджена на засіданні кафедри

Протокол № 96 / 02.10. 2023.

Науковий керівник:

Кормочі Золтан Золтанович

доктор філософії, доцент

Завідувач кафедри:

Берегсасі Аніко Ференцівна,

зав. кафедри, доктор габілітований, професор

Робота захищена на оцінку _____, «__» _____ 2024 року

Протокол № _____ / 2024

Міністерство освіти і науки України
Закарпатський угорський інститут ім. Ференца Ракоці II

Кафедра філології

Кваліфікаційна робота
НАЗВИ ПІДРОЗДІЛІВ ТУРИСТИЧНОГО ОБСЛУГОВУВАННЯ ЯК
ЧАСТИН ЛІНГВІСТИЧНОГО ЛАНДШАФТУ М. БЕРЕГОВА

Рівень вищої освіти: бакалавр

Виконавець: студентка IV-го курсу
Дорчі Георгіна Степанівна

Освітня програма «Середня освіта (Мова і література (угорська))»
Спеціальність 01 Освіта / Педагогіка 014 «Середня освіта (Мова і література угорська)»

Науковий керівник: **Кормочі Золтан Золтанович**
доктор філософії, доцент
Рецензент: **Дудич Катерина Іванівна**
доктор філософії, доцент

Берегове

2024

**Ukrajna Oktatási és Tudományügyi Minisztériuma
II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola**

Filológia Tanszék

**A TURISZTIKAI SZOLGÁLTATÓ EGYSÉGEK NEVEL, MINT A
NYELVI TÁJKÉP RÉSZEI BEREGSZÁSZBAN**

Szakdolgozat

Készítette: Darcsi Georgina

BA IV. évfolyamos magyar nyelv és irodalom
szakos hallgató

Témavezető: Dr. Karmacsi Zoltán
PhD, docens

Recenzens: Dr. Dudics Katalin
PhD, docens

ЗМІСТ

ВСТУП	6
I. ТУРИСТИЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА БЕРЕГОВА	7
II. МОВНИЙ ЛАНДШАФТ	10
2.1. Визначення мовного ландшафту	10
2.2. Зміст мовного ландшафту	12
2.3. Поява економічних аспектів у мовному ландшафті	13
2.4. Мовний ландшафт у туризмі	14
III. НАЗВИ ПІДРОЗДІЛІВ ТУРИСТИЧНОГО ОБСЛУГОВУВАННЯ БЕРЕГОВА	18
3.1. Огляд назв підрозділів туристичного обслуговування міста	18
3.2. Категоризація підрозділів туристичного обслуговування	20
3.2.1. Мовний ландшафт центра Берегова	21
3.2.2. Мовний ландшафт околиць Берегова	23
3.2.3. Мовний ландшафт околиць термальних вод	25
3.2.4. Мовний ландшафт околиць автобусних зупинок	27
IV. ПОРІВНЯННЯ	32
4.1. Порівняння мовного ландшафту категоризованих і проаналізованих регіонів ...	32
V. ВИСНОВКИ	35
ЛІТЕРАТУРА ТА СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	37
РЕЗЮМЕ	40
ДОДАТКИ	42

TARTALOMJEGYZÉK

BEVEZETÉS	6
I. BEREGSZÁSZ TURISZTIKAI JELLEMZŐI	7
II. A NYELVI TÁJKÉP	10
2.1. A nyelvi tájkép, mint fogalom	10
2.2. A nyelvi tájkép tartalma.....	12
2.3. A gazdasági szempontok megjelenése a nyelvi tájképben	13
2.4. Nyelvi tájkép a turizmusban	14
III. BEREGSZÁSZ TURISZTIKAI SZOLGÁLTATÓ EGYSÉGEINEK NEVEI	18
3.1. Áttekintés a város turisztikai szolgáltató egységeinek neveiről	18
3.2. A turisztikai szolgáltató egységek kategorizálása.....	20
3.2.1. Beregszász központjának nyelvi tájképe.....	21
3.2.2. Beregszász külvárosának nyelvi tájképe	23
3.2.3. A termálfürdők környékének nyelvi tájképe.....	25
3.2.4. A buszmegállók környékének nyelvi tájképe.....	27
IV. ÖSSZEHAJONLÍTÁS	32
4.1. A kategorizált és elemzett régiók nyelvi tájképének összehasonlítása	32
V. ÖSSZEGZÉS	35
IRODALOM- ÉS FORRÁSJEGYZÉK	37
PE3IOME	40
MELLÉKLETEK	42

BEVEZETÉS

A munka tárgya, célja és hipotézise

Kutatásom tárgya a turisztikai szolgáltató egységek neveinek vizsgálata, mint a nyelvi tájkép részei Beregszászban.

Jelen munkám célja a Beregszász területén lévő turisztikai szolgáltató egységek neveinek alapos megvizsgálása, hogy miképp szolgálnak a nyelvi tájkép részeként az említett városban. Emellett a nyelvi változatosság jelenlétének megfigyelésére is törekedni fogok a turisztikai szolgáltató egységek neveinek kapcsán. E szolgáltató egységek neveinek elemzése a nyelvi tájkép részeként Beregszászban számos hipotézist felvet. Egyik ilyen tézis az alábbi: azt feltételezem, hogy a szolgáltató egységek zömében megjelenik a magyar nyelv. A kétnyelvű feliratok túlsúlyban lesznek az egynyelvűekhez képest. A turisztikai szolgáltató egységek neveinek kiírása megtalálható külföldi nyelven is. Előfordulnak olyan turisztikai szolgáltató egységek, amelyeknek nevei három nyelven is ki vannak írva.

Kutatási módszereim a témához kapcsolódó szakirodalmak tanulmányozása és feldolgozása mellett terepbejárással egybekötött fotódokumentáció készítése. Vagyis kijelöltem az adott terepet Beregszász területén, ahol felkerestem az ott található turisztikai szolgáltató egységeket, s melyek neveiről fotódokumentációt készítettem.

I. BEREKSZÁSZ TURISZTIKAI JELLEMZŐI

A turizmus fogalmával elég gyakran találkozhatunk, hiszen szerves része a mindennapjainknak, jelentős embercsoportokat mozgat meg. E fogalomnak többféle meghatározását is olvashatjuk, ismerhetjük. Az idővel együtt ez is változott, de én szeretném az egyik definícióját kiemelni egy Kardos Zoltán által szerkesztett könyvből: „*a turizmus az emberi társadalmak azon tevékenysége, amely alapvető hatást gyakorol az egyes nemzetek társadalmi, gazdasági, kulturális életére, a társadalmi kapcsolatokra, a szabadság kiteljesedésére, az emberek életminőségére*” (Kardos 2011: 7).

A 2001-es népszámlálás eredményei alapján Beregszász 26,5 ezer fős lakosságú, az egykori Bereg vármegye központja – Kárpátalja délnyugati részén található (Molnár – Molnár D. 2005: 26). A város az ukrán-magyar határhoz közel áll, pontosabban 5 kilométerre helyezkedik el az Asztély-Beregsurány határátkelőtől. A Vérke patak osztja ketté, valamint északkelet és délkelet irányából vulkanikus hegylánc övezi az említett várost. Ennek legmagasabb pontja a Nagy-hegy. A város soknemzetiségűnek nevezhető, mégis a legnagyobb létszámmal rendelkező kisebbségnek, a magyaroknak ad otthont (Tarpai 2021: 31-32, URL2).

Beregszász Kárpátalja egyik turisztikai központja, emiatt számos turista látogatja a várost. Nemzetiségüket tekintve az ukrán illetve magyar turisták látogatják leggyakrabban a várost, valamint kisebb arányban előfordulnak angol, orosz és egyéb nemzetiségű emberek is. Igaz azt be kell vallanunk, hogy a jelenlegi háborús helyzetre való tekintettel a látogatók száma jelentősen csökkent az elmúlt körülbelül két éves időszakban. A város határmenti elhelyezkedése előnyt jelent a hely turisztikai forgalmának. Külföldi és belföldi turisták számára egyaránt fontos turisztikai célpont lehet. Ide ellátogatva számos látványosság tárul elénk: Bethlen-Rákóczi-kastély, Egykori Királyi Törvényszék (ez már jelenleg II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskolaként szolgál), Református templom, Városi Művelődési Ház, egykori Úri Kaszinó (ma Arany Páva étteremként van jelen), mindemellett kültéri szobrok illetve emléktáblák is megtekinthetők a város területén. Különböző üdülőhelyek is kialakításra kerültek, amelyek magas színvonalon adnak lehetőséget a pihenésre, kikapcsolódásra vágyó turisták és helyi lakosok számára. A régi történelmi emlékhelyek, szobrok, látnivalók (mint például a *Bethlen-Rákóczi-kastély*) leginkább a magyar turistákat vonzzák, míg a különböző termálfürdők (például a *Pacsirta*), üdülőhelyek – amelyek által az utóbbi időben fellendült az ukrán turizmus – az ukrán turistákat csábítja. Természetesen a látványosságok listája itt nem ér véget, ez csak néhány

láttnivaló azok közül, amelyek megtekinthetők Beregszász területén (Berghauer 2012: 56, URL1).

A szebbnél szebb láttnivalók mellett Beregszász gasztronómiája és borászata sem figyelmen kívül hagyható. A városban dominál a modern európai konyha illetve a helyi tradicionális ételek. A nagyszámú magyar lakosságnak köszönhetően a magyar konyha ízletes ételeivel találkozhatunk a leggyakrabban, s ezek jelentősen vonzzák a magyar turizmust. Ilyen jeles étel például a lekváros derelye, a körömpörkölt, a Gundel-palacsinta, a csirkepaprikás, a káposztáspszuly, a falusi tyúkhúsleves és egyéb. Bár kimagasló a magyar konyha, emellett az ukrán-ruszin, az orosz, a szlovák és más nemzetek ételeit is megkóstolhatják a Kárpátaljára, azon belül is Beregszászba érkező emberek. Jellegzetes étel ezek közül például az ukrán borscsleves, a vareniki, a bogrács, a saslik, a pelmenyi. E különlegességek a magyar turisták mellett az ukrán és egyéb más szláv turizmust is vonzanak (Tarpai 2021: 54-55). A felsorolt ételeken kívül még sok olyan ismeretes, amelyek odacsalogatják a különböző nemzetiségű turistákat a városba. Az ételek mellett lényeges kitérnünk a fentebb már említésre kerülő borászatra is, ami évszázadok óta aktívan jelen van Beregszászban. Ezt az állítást az itt található Szőlőhegy utcai pincesor is alátámasztja, ami még a Rákóczi korhoz vezethető vissza. Ugyanakkor fontos megemlítenünk a Chizay borházat is, ahonnan kikerülnek vörös (1. kép) és fehér borok

1. kép. *A Chizay borház egyik borfajtája*

Forrás: Saját fotó

egyaránt. Észak és északkelet felől a várost kisebb vulkanikus helyek ölelik körbe, amelyek szőlőültetvényekkel vannak borítva. Ezek megvédik a hideg északi szelektől. Ennek köszönhetően a borvidék földrajzi, éghajlati és talajadottságai kiváló lehetőséget biztosítanak a remek minőségű fehérbor-, vörösbor- és csemegeszőlő termesztésére (Tarpai 2013: 92). Tehát elmondható, hogy a városnak bő kultusza van borászat terén, mivel

napjainkban is vannak emberek, akik tovább viszik e szakma szépségét és hagyományát. A Beregszászi Szent Vencel Borrend is a hagyományok megőrzésére és egyben továbbadására helyezi a hangsúlyt. Megfigyelhető, hogy az évek során elég sokat fejlődött a borászat Beregszász területén, mivel a kedvező természeti adottságok lehetővé teszik ezt, így biztosítva van a szőlészet és a borászat jövője az említett helyen. Ez abból is észrevehető, hogy a városban rendszeresen megrendezésre kerülnek az úgynevezett borünnepek (borfesztiválok), ahol számos különböző bor megkóstolására van lehetősége az embereknek. Ilyen ünnep például, amit a nemzetközi nőnap (március 8.) táján rendeznek meg. Aki ellátogat egy ilyen borfesztiválra, az olyan különleges tájjellegű borokat kóstolhat meg, amelyeket máshol nem igazán lesz lehetősége megízlelni. Ezek az ünnepek, borfesztiválok a magyar és ukrán turizmust egyaránt vonzzák, sőt, akár más egyéb nemzetiség is megfigyelhető kisebb arányban. Az elmúlt évek során a megyében működő borászati vállalatok a Beregszász-Munkács-Ungvár útvonalon, valamint a Kaszonyi Termálfürdőhöz közelítő úton boltokat nyitottak. Érdekesség lehet, hogy úgy hozták létre ezeket a helyeket, hogy borkóstolókon is van lehetőség részt venni az ide ellátogató embereknek (Kovács 2009, Tarpai 2021: 53-54).

II. A NYELVI TÁJKÉP

2.1. A nyelvi tájkép, mint fogalom

A nyelvi tájkép egyik legtöbbet idézett definíciója Rodrigue Landry és Richard Bourhis kanadai szociálpedagógusok nevéhez köthető, akik világosan, egyértelműen és tömören definiálták a nyelvi tájkép fogalmát, ami az alábbi: „*A közúti jelzőtáblák, a hirdetőtáblák, az utcanévek, a helynevek, a kereskedelmi egységek jelzései és a kormányzati épületek nyilvános feliratai alkotják az adott terület, régió vagy városi agglomeráció nyelvi tájképét*”.¹ Az alábbi meghatározás jól megragadja a nyelvi tájkép vizsgálatának, kutatásának tárgyát. A nyelvi tájképpel kapcsolatos kutatások célja, hogy a többnyelvűségről a korábbinál árnyaltabb képet adjanak a nyelvválasztásra, a nyelvi hierarchiára, a szabályozásra, az indexikalitásra és a műveltségre összpontosítva (Hires-László et al. 2022: 36, Durk 2017: 32).

A nyelvi tájkép kifejezés általában a nyelvészeti és szociolingvisztikai körökben használatos leginkább. A fogalom utal arra is, hogy egy adott nyelv, esetleg nyelvi társadalmi alcsoport milyen módon rendelkezik különféle nyelvi jellemzőkkel, változatosságokkal vagy esetlegesen sajátosságokkal. Ez a koncepció hangsúlyozza, hogy a nyelv nem egyetlen, homogén egység, hanem számos változatot és hierarchiát tartalmaz. E nyelvi tájkép fogalmán keresztül próbálják leírni és megérteni a nyelv sokszínűségét, beleértve a dialektusokat, a regionális változatokat, a társadalmi rétegződés függvényében kialakuló különféle nyelvhasználati szokásokat és más nyelvi jelenségeket. Ez a megközelítés lehetővé teszi a nyelvészek és a szociolingvisták számára, hogy jobban megértsék a nyelvi rendszereket, azok változatait, valamint azt, hogy ezek hogyan hatnak kölcsön a különböző társadalmi és kulturális tényezőkkel (Tódor et al. szerk. 2018.b). Egy másik megfogalmazásban a nyelvi tájkép a környezetben előforduló nyelv, a köztereken megjelenített szavak és képek halmaza. A nyelvi tájkép kutatása a feliratokban szereplő üzenetekre és az előfordulásukhoz hozzájáruló tényezőkre összpontosít. Többnyelvű környezetben a nyelv pozíciója (például: kezdő sor, bal oldali kezdés, nagyobb betűk stb.) jelentős a nyelv fontosságának és státuszának jelzőjeként egy adott helyen. Kisebbségi környezetben ez lehet a kisebbségi politika, valamint a domináns társadalom, a közösségi és a nyelvi ideológia mutatója is egyaránt (Balányi et al. szerk. 2019).

¹ Landry, R. – Bourhis, R.Y.: Linguistic landscape and ethnolinguistic vitality: An empirical study. *Journal of Language and Social Psychology*, 16, 1997. 25.

A nyelvek különböző régiókban és társadalmi csoportokban különféle módon fejlődhetnek, változhatnak, és a nyelvi tájképek ezt a sokféleségek próbálják leírni valamint megérteni. A fogalom azt sugallja, hogy a nyelvek kialakulása és fejlődése olyan, mint egy változó táj, ahol különböző elemek és jelenségek együttesen alkotják a nyelvi térképet (Tódor et al. szerk 2018.b). Némely nyelvi tájképek elemei négy tényezővel magyarázhatók: 1. hatalmi viszonyok, 2. kommunikációs cél, 3. önkifejezés és a 4. a kollektív identitás bemutatása. E tényezők valamelyike egyszerre kapcsolódhat a feliratok megrendelőinek szándékaihoz és a táblák olvasóinak értelmezéséhez egyaránt (Karmacsi 2018: 94). Ahogyan már fentebb említésre került a nyelvi tájképek elsősorban hivatalos önkormányzati és regionális útjelző táblák, reklámtáblák, utcanévek, helységnevek, kereskedelmi táblák és kormányzati épületek hivatalos feliratai. Elemzésük különösen fontos azokon a területeken, ahol különböző nyelvi és kulturális csoportokhoz tartozó közösségek élnek egymás mellett. A nyelvi tájkép így az értelmezések hálózatává válik, ahol a nyelvet eltérő módon használják különféle jelentések közvetítésére és másfajta célok elérésére (Tódor et al. szerk. 2018.b).

A nyelvi tájkép kutatásának területe egyre szélesedik, és a témák széles skáláját öleli fel. A tudósok a nyelvhasználat és a nyilvános terekben való láthatóság különböző aspektusait vizsgálják, azt kutatva, hogy a nyelvi sokszínűség hogyan jelenik meg a feliratokon, a reklámokban és a kommunikáció egyéb formáiban. Ez a növekvő számú kutatás a nyelv, a kultúra és a társadalom közötti összetett kölcsönhatásokra világít rá a világ városi és vidéki környezetében. A globalizációnak a nyelvi tájképre gyakorolt hatásától a kisebbségi nyelvek reprezentációjáig a kutatók gazdag betekintést nyújtanak abba, hogy a nyelv miként fogmálja fizikai környezetünket, és fordítva. Ahogy a tudományterület tovább fejlődik, még mélyebb megértést kínál a nyelvnek a minket körülvevő világról alkotott képzeink és tapasztalataink alakításában játszott szerepéről (Cserniczkó 2016: 91, Hires-László 2018: 193-194). Nyilvánvalóvá vált, hogy a kutatásoknak több irányba kell kiterjednie, mint a köztéren található táblák, feliratok, kiírások, reklámok és graffitik elemzése. Tágabb összefüggésben a kutatásnak olyan kiegészítő elemek vizsgálatára is ki kell terjednie, mint például a fényképek, dokumentumok, névjegykártyák és termékcímek. Emellett a kutatási erőfeszítéseknek ki kell terjedniük a ruházatban, az élelmiszerekben, a zenében és az építészetben megjelenő szimbólumok vizsgálatára is, amelyek hozzájárulnak a köztérek nyelvi tájképéhez. Ezek az elemek együttesen alakítják a nyelvi tájképet az adott közterületet elfoglaló emberek által (Cserniczkó 2016: 91).

2.2. A nyelvi tájkép tartalma

A nyelvi tájkép elemei befolyásolhatják a nyelvelsajátítást, a nyelvtudást és a nyelvhasználatot (Durk 2017: 40). A nyelvi tájképet, mint a nyilvános tér szimbolikus eszközét általában három, a kontextustól függő hatással bíró elemként értelmezik: a közönségre és a fogyasztókra irányuló racionális átgondolások; az én reprezentációi, amelyek a nyelvi tájkép elemeit létrehozó szereplők kifejeződései; és vannak a hatalmi viszonyok, amelyek a társadalmi és politikai érdekek megjelenítésére utalnak (Balányi et al. szerk. 2019).

E nyelvi tájkép tanulmányozása számos különböző nézőpontból is megközelíthető, többek között a nyelvészet, a kommunikáció, a szociológia, a társadalomföldrajz, a közgazdaságtan, a tájépítészet, a pszichológia és az oktatás felől, valamint sok tudományág számára releváns. A legtöbb tanulmány a nyelvi tájképet nyelvészeti vagy szociológiai szemszögből vizsgálja, bár előfordul, hogy egyes munkák más megközelítést is alkalmaznak (Durk 2017: 38).

A nyelvi tájképelemzés magába foglalja a nyelv szerkezetét, a kiejtést, a szókincset, a nyelvtani jellemzőket, valamint a nyelvhasználat szociolingvisztikai és kulturális kontextusát. Az utóbbi években ezeket az elemzéseket egyre több tudományterületen használják és alkalmazzák (Hires-László 2018: 195). A módszer célja, hogy kiemelve és pontosan, alaposan megmagyarázza, milyenek a különböző publikációs formák mögött meghúzódó motívumok, ideológiák és hatalmi harcok. A módszer tulajdonképpen kvantitatív (számszerűsíthető) és kvalitatív (tartomelemzés) elemeket hordoz magában. Az előbbi a mennyiségi mutatókat elemzi, míg ezzel ellenben az utóbbi a motívumelemzést illetve a nexuselemzést helyezi előtérbe (Tódor et al. szerk. 2018.a, Balányi et al. szerk. 2019).

Amikor az emberek a köztéren mozognak, és a mindennapi életüket élik, olyan nyelvi elemekkel találkoznak, amelyek etnikai hovatartozásukat és az adott terület etnikai hierarchiáit tükrözik, így a nyelvi tájkép a megélt valóságuk részévé válik. A nyelvi jogi helyzet az etnikai csoportok mindennapi életét is befolyásolhatja. Egy nyelv, és ezen keresztül egy etnikum státusza nem feltétlenül jelenik meg a nyilvános nyelvi tájképben, de jelzésként, indikátorként szolgálhat. Több mutató szisztematikus elemzésével felmérhetjük egy etnikai csoport társadalmi státuszát egy adott területen. A szimbolikus tér elfoglalása tehát irányadója lehet a nemzetiségek presztízsvilágának (Márku – Hires-László szerk. 2015).

A feliratoknak két elsődleges funkcióját különböztetjük meg: kommunikatív és szimbolikus. Ez a már fentebb említett két szociálpedagógus nevéhez fűződik. A kommunikatív szerep az ismeretlen egyének számára történő információközlés, míg a szimbolikus funkció a népelességen belüli nyelvi sokféleség és nyelvi státusz reprezentálása, valamint az adott területet különböző jellemvonással látja el. Mindkét funkció létfontosságú lehet egy kisebbségi helyzetben lévő etnikai csoport számára, ahol az etnikai hovatartozás a nyilvános feliratokon és az írott nyelvben is hangsúlyosan megjelenik. Azonban az újonnan létrehozott államnyelvhez kapcsolódó nyelvi alapú jogrendszer létrehozását két alapvető funkció révén is felfoghatjuk. Ezek a funkciók az államnyelv kialakulásának jelentőségét mutatják mind a formális, mind az informális környezetben (Márku – Hires-László szerk. 2015). A nyilvánosan elhelyezett kiírások, táblák megmutathatják egy nyelv erejét és fontosságát, valamint hatással lehetnek arra, hogy az emberek hogyan használják, és miként viselkednek az adott nyelven (Hires-László et al. 2022: 36).

Mindezek mellett a nyelvi tájképnek történelmi kiterjedése is van, mivel dinamikus illetve az idő múlásával egyértelműen ez is változik, így megmutatja a történelem során a különböző nyelvek használatát. Szemléletes példával szolgál Pavlenko² tanulmánya, amelyben Ukrajna fővárosa, Kijev vizuális tájképének hosszú távú változásait vizsgálja és mutatja be. A múlt nyelvi tájképének bizonyítékait tartalmazó korpuszra (kéziratok, fényképek, freskók stb.) támaszkodva – beleértve a feliratok közelmúltbeli változásait is – leírja a szociolingvisztikai történetet a 9. századtól a 21. századig, mindezeket saját fotódokumentációkkal alátámasztva. A több ezer éves többnyelvű hagyomány áttekintése bizonyítja a diakronikus megközelítés értékét (Durk 2017: 38-39).

2.3. A gazdasági szempontok megjelenése a nyelvi tájképben

A kárpátaljai magyar közösség az 1980-as évek vége óta szorgalmasan dolgozik azon, hogy a magyar nyelv használata a különböző funkciókban elterjedjen. Az évek során észrevehető változás történt a magyarok lakta régió nyelvi tájképében, és napjainkban a magyar nyelv egyre inkább elterjedt és beépült a mindennapi életbe. Kárpátalja déli részén, ahol a lakosság többsége magyar, a falvak közterületein egyértelműen a magyar nyelv dominál. Az elmúlt egy-két évben azonban észrevehetően megnőtt a nem magyar nyelvű

² Aneta Pavlenko – ukrán-amerikai nyelvész, a kétnyelvűség tanulmányozására szakosodott, különös tekintettel a kétnyelvűség, valamint a megismerés és az érzelmek közötti kapcsolatokra. A Temple Egyetem oktatási professzora.

feliratok és jelek jelenléte Kárpátalja magyarlakta területeinek szimbolikus terében. Ez az elmozdulás aggodalmat keltett a magyar közösségben, s ennek eredményeképpen egyre nagyobb erőfeszítéseket tesznek a magyar nyelv megőrzésének és használatának fellendítésére a kárpátaljai közélet minden területén. E kihívások ellenére a magyar lakosok továbbra is szilárdan elkötelezettek amellett, hogy megőrizték nyelvüknek jelenlétét és jelentőségét a régióban (Csernicskó 2016: 97, Tódor et al. szerk. 2018.a).

A nyelvi ideológiák meghatározó szerepet játszanak egy régió nyelvi tájképének kialakításában. Sok esetben a gazdasági hatalomhoz és a turizmushoz kapcsolódó nyelvek hajlamosak uralni a közteret és árucikké válni. Ezt a jelenséget gyakran a turisták kiszolgálásával járó gazdasági lehetőségek és az üzleti befektetések vonzásának igénye táplálja. Kárpátalja magyar többségű vidéke esetében a magyar nyelv jelenléte a nyelvi tájképben a gazdasági tevékenységekkel és a turizmussal való kapcsolatának eredményeképpen tekinthető. A magyar nyelv jelentős kulturális és történelmi értékkel bír ebben a régióban, és a magyar turisták illetve befektetések vonzására szolgál. Ennek következményeként a magyar nyelvű táblák, hirdetések és egyéb közterületi megjelenések nagyobb számban jelennek meg ezen a területen, ami tükrözi a gazdasági és turizmusorientált nyelvi ideológiákat (Csernicskó 2016: 97-98). Másrészt a gazdasági hatalomhoz vagy a turizmushoz nem kötődő nyelvek kiszorulhatnak és kikerülhetnek a nyelvi tájképből. Ez a kisebbségi nyelvek vagy az őshonos nyelvek esetében figyelhető meg, amelyek nem rendelkeznek ugyanolyan gazdasági értékkel, mint a domináns nyelvek. Ennek következtében ezek a nyelvek nehezen találhatják meg helyüket a közéletben, és fennáll a veszélye annak, hogy kirekesztik őket a gazdasági lehetőségekből. Ebben a sajátos keretben lehet igazán megérteni Kárpátalja magyar többségű vidékén kibontakozó jelenséget (Tódor et al. szerk. 2018.a).

2.4. Nyelvi tájkép a turizmusban

Az idegenforgalom nyelvi környezete egyedülálló a tevékenység nemzetközi jellege miatt, amely magába foglalja az emberek különböző nyelveken történő kommunikációját és interakcióját. Ugyanis a turizmusban a világ minden tájáról érkező emberek találkoznak és kommunikálnak egymással különböző nyelveken, ami egy sokszínű, változatos nyelvi tájképet alkot. A nyelvi tájkép és a turizmus közötti kapcsolat összetettebb, mint azt elsőre gondolnánk. A nyelvhasználat és a nyelvi megjelenítés módja egy adott úti célban jelentősen befolyásolhatja a turisztikai élményt. Például a többnyelvű

feliratok és információk hozzáférhetőbbé tehetnek egy adott helyet a különböző nyelvi háttérrel rendelkező látogatók számára. Továbbá egy úti cél nyelvi változatossága tükrözheti annak kulturális sokszínűségét és történelmét is egyaránt. Ezen túlmenően a nyelvi tájkép a turizmus gazdasági szempontjaival is összekapcsolható. Azokon a területeken, ahol az idegenforgalom jelentős iparág, az egyes nyelvek használata a feliratokban és a marketinganyagokban stratégiai felhasználható a különböző turisztikai demográfiai csoportok vonzása érdekében. Tehát az imént felsoroltakból is láthatjuk, hogy a nyelvi tájkép jelentős szerepet játszik és számos módon megjelenik a turizmusban.

Ami a köztereken használt vizuális nyelvet, azaz a nyelvi tájképet illeti, Kárpátalján gazdag hagyománya van a többnyelvűségnek. Ez azt jelenti, hogy a huszadik század első felében a régió közterületei már többnyelvűek voltak. A nyelvi sokszínűségnek ez a régió hagyománya hozzájárult Kárpátalja kulturális és társadalmi szerkezetének kialakításához, és egy olyan egyedülálló és élénk régióvá tette, ahol különböző nyelvek és kultúrák élnek egymás mellett. A többnyelvűség jelenléte a közterületeken nemcsak a régió történelmi és kortárs sokszínűségét tükrözi, hanem jelentős szerepet játszik a régió identitásának és lakóinak hovatartozás-tudatának kialakításában is. A 21. századba lépve nyilvánvaló, hogy a vizuális nyelvhasználat magyar dominanciájú, különösen azokon a területeken, ahol a szóbeli nyelvhasználat is jelentősen magyar. Ez a tendencia különösen szembetűnő azokban a régiókban, ahol a magyar az elsődleges beszélt nyelv, mivel a vizuális nyelv és a szóbeli kommunikáció gyakran kéz a kézben jár. Ugyanakkor a kétnyelvű településeken, ahol több nyelvet beszélnek, a vizuális nyelvhasználat jellemzően kétnyelvű, hogy a közösség sokszínű nyelvi igényeinek megfeleljen. Ez tükrözi a nyelv dinamikus jellegét és a kommunikációs stratégiáknak a különböző igényeihez való igazításának fontosságát (Cserniczkó et al. 2021: 89).

Az elmúlt másfél évtizedben a kárpátaljai irodalomban megugrott a nyelv vizuális megjelenítésére összpontosító munkák megjelenése. E művek a nyelvi tájképek fogalmába mélyedtek el, a nyelvpolitika szerves alkotóelemeként ábrázolva azokat a mindennapi etnikai élet részeként. Továbbá ezeket a nyelvi tájképeket a nyelv és a turizmus, illetve a nyelv és a gazdaság tágabb összefüggéseiben vizsgálták (Hires-László et al. 2022: 37).

Beregszász nemcsak a kárpátaljai magyarság kulturális, politikai és gazdasági központja, hanem egyben a régió turisztikai központja is (Cserniczkó et al. 2022: 23). Korábban a beregi régió turizmusa nagymértékben függött a Magyarországról érkező látogatóktól. Az utóbbi években azonban érezhetően nőtt az ukrán belföldi piacról érkező turisták száma. Ez az elmozdulás jelentős hatással volt a térség idegenforgalmi ágazatára,

ami a régióba érkező látogatók számának növekedéséhez vezetett. Mindezek ellenére Beregvidék továbbra is nagyszámú magyar turistát vonz, akiket a térség gazdag kulturális öröksége, festői tájai és egyedülálló helyi hagyományai csalogatnak el ide. Ez a turistaáradat érezhetően hatással volt a régió nyelvi tájképére is. A legtöbb felirat, reklám, információt szolgáltató anyag ma már magyar és ukrán – néhol angol – nyelven érhető el, ami tükrözi a terület sokszínű nyelvi összetételét. Egyes feliratok azonban a célközönségtől függetlenül még mindig kizárólag csak magyar vagy csak ukrán nyelven jelennek meg (Karmacsi 2018: 98).

Kárpátalja turisztikai helyszíneinek, látnivalóinak nyelvi tájképét meghatározóan uralja Ukrajna államnyelve, az ukrán. A legtöbb kétnyelvű tábla jellemzően a települések nevét feltüntető táblák, a határátkelőhelyeket jelző táblák és egyéb tájékoztató jellegű táblák. Ezeket túlnyomórészt a főutak mentén helyezik el. E feliratok fordításán dolgozó fordítók a transliterációra hagyatkoznak, ami sajnos nem segítette és napjainkban sem segíti hatékonyan a szláv és cirill betűket nem ismerő külföldi látogatókat a nyelv megértésében. Egyes magyar települések külterületein a már kétnyelvű névtáblák magyar nyelvű változatait felváltották az ukrán nevek átírásával ellátott angol nyelvű transliterációs változatok. Cserniczkó István egyik tanulmányában (Cserniczkó 2018: 125) a transliteráció használatát egy Beregszász központjában található kétnyelvű útjelző tábla példáján szemlélteti. Ezen a táblán a cirill betűs ukrán és latin betűs angol nyelvű feliratok

2. kép. Útjelző tábla Beregszász központjában

Forrás: Cserniczkó 2018: 125.

esetében Лужанка/Luzhanka”, a „Вілок/Vilok” és a „Дяково/Dyakovo” határátkelőhelyek neveinek átírata nem csupán a település nevének illetve a nemzetközi határátkelő nevének egybemosásaként lehet zavaró. Az aggasztóbb nehézséget a KPP rövidítés jelenti, amely az ukrán Контрольно-пропускний пункт (КПП, ellenőrző pont) rövidítés latin fordítása, ami

a külföldi látogatók számára a kulturális ismeretek hiánya miatt még latin betűs írással is érthetetlen marad, így ez semmiképp sem nyújt számukra segítséget (Karmacsi 2018: 101).

Az imént megemlített és felsorolt tényezők még inkább rávilágítanak arra, hogy a nyelvi tájképnek mennyire fontos és jelentős szerepe van a turizmusban. A két különálló „ágazat” összevonása különböző körülmények között előnyös lehet az emberek számára, feltéve, hogy a fordítások pontosak és nem okoznak zavart – mint például a fentiekben említett KPP rövidítés – vagy úgymond félrevezetést.

A továbbiakban azt vizsgáljuk meg, hogy a Beregszász területén fellelhető különböző turisztikai szolgáltató egységek milyen módon járulnak hozzá a város nyelvi tájképéhez. Ez magába foglalja a feliratokban, kiírásokban használt nyelvek elemzését, valamint azt, hogy ezek hogyan tükrözik a város többnyelvűségét. Ez a vizsgálat fontos betekintést nyújt a nyelvnek a beregszászi turizmusban betöltött szerepébe.

III. BEREGSZÁSZ TURISZTIKAI SZOLGÁLTATÓ EGYSÉGEINEK NEVEI

3.1. Áttekintés a város turisztikai szolgáltató egységeinek neveiről

Beregszász népszerű turisztikai célpont, amely termálforrásairól, élénk kultúrájáról és figyelemre méltó építészetéről ismert. A város számos turisztikai szolgáltató egységnek ad otthont, hogy elégedettséget nyújtson a látogatók illetve az itt élő emberek számára. Ezen egységek közé tartoznak a szállodák, panziók, üdülőházak, éttermek, utazásszervező cégek stb. Ezek a létesítmények egyedi élményeket és szálláshelyeket kínálnak az utazók részére, biztosítva azt, hogy az emberek megtalálják a tökéletes szálláshelyet és a legkényelmesebb módját a terület felfedezésének. Emellett az utazásszervező cégek és a közlekedési szolgáltatások megkönnyítik a látogatók számára, hogy megismerjék a várost és annak környékét. A lehetőségek széles választékából a turisták könnyen felfedezhetik a tökéletes szolgáltatásokat, hogy a Beregszászban tett látogatásuk élvezetes és emlékezetes legyen.

A város sokféle szálláslehetőséggel büszkélkedhet. Ezek közé tartoznak az alábbiak: Lazio Готель&Ресторация/Hotel Restaurant, Hotel Hostel Cafe, Gardenia HOTEL, Villa Vera, Golden Luxe, Villa Galicia, Magnum, Олеся Готель Ресторан, MOTEL „УЮТ”. A felsorolt szállodákon, moteleken kívül számos más szálláslehetőség is rendelkezésre áll mind a nyüzsgő belvárosban, mind a csendesebb külvárosban. A hangulatos panzióktól az igényes hotelekig jelentős lehetőség közül választhatnak a látogatók preferenciáiktól és költségvetésüktől függően (URL3). Akár a város főbb látnivalóihoz közeli, kényelmes elhelyezkedést előtérbe helyezve, akár a pezsgő élettől távol, nyugalomra vágyva van lehetősége az embereknek szálláshelyet keresni. Ráadásul e helyek közül sok egyedi kényelmet és személyre szabott szolgáltatásokat kínál, hogy minden ide ellátogató vendég számára kényelmes tartózkodást biztosítsanak. Mindezek mellett fontos kiemelni azt is, hogy a legtöbb helyen magyar és ukrán – sőt, néhol még előfordulhat az angol is – nyelven egyaránt tudnak kommunikálni a látogatók az alkalmazottakkal.

A szálláslehetőségek mellett az étkezés lehetőségeit megfigyelve szintén számos étteremmel számolhatunk a városban, ahol a látogatók finom helyi és nemzetközi ételeket fogyaszthatnak el, ezzel bevonzva a magyar és ukrán turizmust egyaránt. Beregszász teljes területén fellelhető jelentős mennyiségű étterem és kávézó is. Megtalálhatók a város

térségében az alábbi éttermek, pizzázók: Brandi, Кармен, Золота Пава/Arany páva, Peti bácsi konyhája, Кеменце їдальня, Restaurant Magnum, Parisel stb. Az említett éttermek mellett kávézók is szép számban előfordulnak a városban. Ezek közé tartoznak a következők: Cafe Lark, Кафе, Drop coffee, CAFE FRATELLI, Каприз кафе-пекарня, Cafe. E kávézókat és éttermeket leszámítva számos ilyen helyekkel találkozhatunk még a város területén (URL4).

Amennyiben utazással kapcsolatban van szüksége segítségre az embereknek, Beregszász számos utazási irodát kínál, amelyek segítenek az utazás megtervezésében és megszervezésében. Ilyen irodák például az alábbiak: Utazási iroda/ Турфірма, Booking info, Biztosítás/ Страхування, Світ Карпат Utazási Iroda (URL5). Ezek a szolgáltató egységek különböző lehetőségeket és szolgáltatásokat biztosítanak az érdeklődők számára.

Mindezek mellett jelentős számú turisztikai szolgáltató egység megtalálható a város területén, mint például uszodák (Термальні Басейни Спортбази Закарпаття), üdülőhelyek (termál; Рясирта/ Жайвонорок), szuveníres boltok (Souvenir Shop), múzeumok (Beregvidéki Múzeum/ Музей Берегівщини) (URL6, URL7). Beregszász nyelvi tájképét gazdagítják az imént megemlített helységnevek, amelyek ukrán, magyar vagy akár angol nyelven kerültek kiírásra. A legtöbb név egyedi színfoltja a városnak.

3. kép. Az angol nyelv Beregszász nyelvi tájképében.

Forrás: Saját fotó

Legyen szó a hagyományos ukrán nevekről, a magyar nyelv és kultúra hatásáról, vagy akár az angol nyelv jelenlétéről, minden úgymond sajátos ízt visz a város nyelvi tájképébe. Az utóbbi években az angol nyelv jelenléte is megnőtt a nyelvi palettán, ami tükrözi Beregszász növekvő globális összekapcsolódását. Ahogy az angol nyelv egyre jobban elterjedt a városban, úgy bővíti a nyelvi sokszínűséget. Összességében elmondható, hogy

az ukrán, magyar és angol nyelvű kiírások sokszívű keveréke hozzájárul a város nyelvi tájképéhez.

3.2. A turisztikai szolgáltató egységek kategorizálása

A következő szakaszban a turisztikai szolgáltató egységek átfogó kategorizálására kerül sor, figyelembe véve a különböző régiókat és azok környékét. Az osztályozás célja, hogy alaposabb képet adjon arról, hogy mely területeken milyen nyelvű kiírások jellemzőek leginkább a turisztikai szolgáltató egységek neveinél, ami segít a város nyelvi tájképének vizsgálatában.

Ami a köztereken használt vizuális nyelvet, azaz a nyelvi tájképet illeti, Kárpátalján gazdag hagyománya van a többnyelvűségnek. Ez azt jelenti, hogy a huszadik század első felében a régió közterületei már többnyelvűek voltak. A nyelvi sokszínűségnek ez a régió hagyománya hozzájárult Kárpátalja kulturális és társadalmi szerkezetének kialakításához, és egy olyan egyedülálló és élénk régióvá tette, ahol különböző nyelvek és kultúrák élnek egymás mellett. A többnyelvűség jelenléte a közterületeken nemcsak a régió történelmi és kortárs sokszínűségét tükrözi, hanem jelentős szerepet játszik a régió identitásának és lakóinak hovatartozás-tudatának kialakításában is. A 21. századba lépve nyilvánvaló, hogy a vizuális nyelvhasználat magyar dominanciájú, különösen azokon a területeken, ahol a szóbeli nyelvhasználat is jelentősen magyar. Ez a tendencia különösen szembetűnő azokban a régiókban, ahol a magyar az elsődleges beszélt nyelv, mivel a vizuális nyelv és a szóbeli kommunikáció gyakran kéz a kézben jár. Ugyanakkor a kétnyelvű településeken, ahol több nyelvet beszélnek, a vizuális nyelvhasználat jellemzően kétnyelvű, hogy a közösség sokszínű nyelvi igényeinek megfeleljen. Ez tükrözi a nyelv dinamikus jellegét és a kommunikációs stratégiáknak a különböző igényeihez való igazításának fontosságát (Csernicskó et al. 2021: 89).

Beregszász turisztikai szolgáltató egységek neveinek fotózása során lehetőségem volt megfigyelni és felfedezni különböző régiókat, helyszíneket, amiből az következett, hogy a megfigyeléseim alapján kategorizálást alakítottam ki. Ez munkám során fontos eszköze lesz annak, hogy vizsgálni tudjam miként hatnak a turisztikai szolgáltató egységek nevei Beregszász nyelvi tájképére. E folyamat alatt értékes betekintést nyerhettem a különböző területek közötti egyedi különbségekbe és hasonlóságokba, ami segített abban, hogy munkámat hatékonyabban és megalapozottabb módon készítsem el. A különböző

régiók, helyszínek felkeresése – és neveinek dokumentálása fotó formájában – után a következő kategorizálást alakítottam ki:

- Beregszász központjának nyelvi tájképe.
- Beregszász külvárosának nyelvi tájképe.
- A termálfürdők környékének nyelvi tájképe:
 - a) a *Pacsirta/ Жайвонорок* környékének nyelvi tájképe;
 - b) a *Термальні Басейни Спортбази Закарпаття* környékének nyelvi tájképe;
- A buszmegállók környékének nyelvi tájképe:
 - a) a Mária-szobornál lévő buszmegálló környékének nyelvi tájképe
 - b) a Zeneiskola előtt lévő buszmegálló környékének nyelvi tájképe
 - c) a Püspöki hivatal előtt lévő buszmegálló környékének nyelvi tájképe
 - d) a Beregszászi Kossuth Lajos Líceum előtt lévő buszmegálló környékének nyelvi tájképe
 - e) a nagy buszmegálló környékének nyelvi tájképe

Az itt bemutatott csoportosítás munkám alapvető szempontjaként fog szolgálni, keretet biztosítva a turisztikai szolgáltatási egységek neveinek a beregszászi nyelvi tájképre gyakorolt hatásának elemzéséhez. Ez a kategorizálás lehetővé teszi számomra, hogy laposabban elmélyedjek abban, hogy ezek a nevek, kiírások miként járulnak hozzá a város általános nyelvi környezetéhez. Ez biztosítja, hogy átfogóbb következtetéseket vonjak le a nyelvi elemek turizmussal és helyi identitással kapcsolatos következményeiről.

3.2.1. Beregszász központjának nyelvi tájképe

A Beregszász területén található turisztikai szolgáltató egységek régiók szerint kategorizálva lettek, így nevük mostantól külön csoportokba fog rendeződni. Elsőként Beregszász központjának nyelvi tájképét fogom elemezni, ahová az alábbi szolgáltató egységek kerültek besorolásra külön csoportokra osztva:

- Éttermek és egyéb étkezési helyek: Brandi, Кармен, Ваш лаваш, Fuddi Fastfood, Кеменце їдальня, Ali baba gyros és burger/ The food truck;
- Hotel, szállások: Hotel/ Готель;
- Szuveníres bolt: Souvenir Shop;
- Kávézók: Bunker Resto pub, Fornetti, Drop coffee, i Coffe shop, Кав'ярня;
- Pubok: Resto pub, Про100 ПАБ, Art of rest;

A város központjában sétálva az imént felsorolt turisztikai szolgáltató egységekkel találkozhatunk. A helyek neveit megfigyelve szembetűnő, hogy ukrán, magyar és angol nyelvű kiírások egyaránt megtalálhatók. Ez a többnyelvű megközelítés nemcsak a városon belüli sokféle kulturális hatást tükrözi, hanem azt is biztosítja, hogy az ide ellátogató különböző nemzetiségű turisták vagy az itt élő emberek könnyedén megtalálják a számukra szükséges szolgáltatásokat. Igaz, hogy három nyelven is láthatunk kiírásokat, viszont figyelemfelkeltő lehet, hogy leginkább mégis az ukrán és az angol nyelv dominál a város központjában megtalálható turisztikai szolgáltató egységek neveiben. Az ukrán nyelv többségében az éttermek neveiben fordul elő (*Кармен, Кеменице їдальня*), míg az angol nyelv jelenléte leginkább a kávézóknál (*Drop coffee, Bunker Resto pub*), valamint a pubok (*Resto pub*) és a szuvenír bolt (*Souvenir Shop*) esetében figyelhető meg.

Tekintettel arra, hogy a város központjáról beszélünk, azt gondolnánk, hogy többnyelvű feliratok sokaságával találkozhatunk (ukrán, magyar esetleg még angol nyelvű kiírásokkal is). Viszont ennek ellenére meglepő módon a magyar feliratok és kiírások feltűnően ritkák és csupán minimális számban jelennek meg, túlnyomórészt inkább az ukrán valamint az angol nyelv uralja a nyelvi tájképet. Ezek alapján megállapítható, hogy Beregszász központját a turisztikai szolgáltató egységek oldaláról megfigyelve leginkább ukrán és angol feliratok alkotják. Tehát kijelenthetjük, hogy az angol nyelv hatása elég erősen megjelenik és variálódik az ukrán nyelvvel, így globalizáció alakul ki a városban. Sok fiatal egyre inkább kétnyelvűvé válik, és folyékonyan beszél az ukrán és az angol nyelvet egyaránt, ami annak (is) köszönhető, hogy a populáris kultúra, a nemzetközi utazások és az oktatási lehetőségek révén megismerkedtek az angollal.

4. kép. *A Кеменице їдальня étterem névtáblája*

Forrás: Saját fotó

Érdekes lehet a *Кеменце їдальня* étterem neve, ugyanis a kiírás első szava egy magyar nyelvű szó mindössze ukrán betűkkel leírva, majd ezt követi az ebédlő szavunk ukrán változata. Ezáltal kétnyelvű ábrázolás jött létre a feliraton belül. További vizsgálatok során kiderült, hogy az étterem neve korábban magyar és ukrán nyelven is szerepelt az étterem kihelyezett névtábláján. Az elmúlt években azonban ezt felváltotta a jelenlegi „vegyes nyelvű” kiírás.

További érdekességnek tekinthető akár az is, hogy a város központjában található szálloda neve a következőképpen szerepel a kiíráson: *Hotel/ Готель*. Bár a „Hotel” írásmódot általában az angol nyelvvel hozzák összefüggésbe, érdemes megemlíteni, hogy a magyar nyelvben is vannak úgymond gyökerei, hiszen a *hotel* szó a magyarban is használatos. Ez a nyelvi kapcsolat egy érdekes réteggel gazdagítja a szálloda nevét, kiemelve a sokféle hatást, amelyek a város kulturális és nyelvi tájképét alakíthatták.

3.2.2. Beregszász külvárosának nyelvi tájképe

Most, miután elvégeztem Beregszász központi területének nyelvi tájképének tanulmányozását, az alábbiakban megvizsgálom a terület külvárosi régiójának nyelvi tájképét, és elemzem azt. E régiónál az alábbi turisztikai szolgáltató egységek kerültek besorolásra külön csoportokra osztva:

- Éttermek és egyéb étkezési helyek: *Лацио ресторация*, Peti bácsi konyhája/Bagoly Fastfood, Restaurant Magnum, Ресторан, Кафе, Спа (Готель Lark), Pizzeria/ABC, Ali baba gyros és burger/ The food truck, Jordi Burger;
- Hotelek, szállások: Motel/ Мотель, Mirage Hotel Restaurant, STAR Motel, Motel, Praktik hotel, restaurant, wine cellar, Magnum (night club, bowling, hotel, bar), Готель Lark/Hotel, Готель Ірація, Centrum Motel/Centrum Мотель, Piroska Hotel Restaurant;
- Kávézók: *Меделін Goriziana Caffé/Caffe shop*, Cafe, Кафе, Каприз кафе-пекарня, Cafe (Jordi Burger-nél);
- Pubok: Magnum Bar;
- Múzeumok: *Чизай/Chateau Chizay*;

Az imént felsorolt turisztikai szolgáltató egységek állnak rendelkezésünkre Beregszász külvárosában. Annak ellenére, hogy külvárosi területről van szó, fontos megemlíteni, hogy jelentős mennyiségű szolgáltató létesítmény van jelen a város ezen

részen is. Megfigyelhető, hogy a feliratok túlnyomórészt ukrán és angol nyelven kerültek kiírásra, akárcsak a városközpontban. Igaz, a magyar nyelv is megjelenik, viszont jóval kisebb mértékben. Erre például szolgál a *Peti bácsi konyhája* hely neve. A legtöbb étterem, szállás és kávézó neve leginkább ukrán és angol nyelven jelenik meg, és itt is háttérbe szorul a magyar nyelv használata. Ez amiatt is lehet különös és figyelemfelkeltő, ugyanis

5. és 6. kép. Az ukrán és az angol nyelv kombinálása az alábbi kávézó nevében

Forrás: Saját fotók

Beregszász egy kárpátaljai kisebbségnek, a magyaroknak ad otthont, hiszen a 2001-es népszámlálás is kimutatja, hogy a város lakosságának legnagyobb részét magyar nemzetiségű emberek alkotják (Molnár – Molnár D. 2005: 26). Mindezek ellenére a városban mégis nagyobb mértékben jelennek meg az ukrán és az angol nyelvű kiírások, feliratok, főleg az utóbbi években.

A város nyelvi tájképében a különböző nyelvek kölcsönhatása figyelhető meg. Felfigyelhetünk arra, hogy olyan turisztikai szolgáltató egységekkel találkozunk, amelyeknek neve az ukrán és az angol nyelv keverékéből áll. Ennek a jelenségnek egy szemléletes példája a *Меделин Goriziana Caffè/Caffe shop* kávézó neve, amint az a képeken is látható (5. és 6. kép). A nyelvek ilyen keveredése tükrözi a városban jelenlévő sokféle kulturális hatást. Sőt, nemcsak az angol és az ukrán, hanem az angol és a magyar nyelv is keveredik egymással. Ez azt is mutatja, hogy az említett nyelvek milyen fontos szerepet játszanak a külváros – és az egész város – nyelvi tájképének kialakításában. Erre például szolgálnak számunkra a *Bagoly Fastfood*, illetve a *Piroska Hotel Restaurant* szolgáltató egységek nevei. Mindkét esetben a helyszínek elnevezése magyar és angol szavak kombinációjából alakult ki. Ez az elnevezés tükrözi e helyek nyelvi sokszínűségét a helyi magyar nyelv és a világszerte elismert angol nyelv keveredésével. A két nyelv

használata kiemeli a különböző nyelvek találkozását és tanúságot tesz e területek gazdag és sokszínű nyelvi tájképéről.

3.2.3. A termálfürdők környékének nyelvi tájképe

Fontos kiemelni a termálfürdők környékének nyelvi tájképét is, hiszen hozzájárul a város általános nyelvi tájképéhez, sokszínűségéhez. A termálfürdőket tekintve két régiót emelek ki, amelyek a következők lesznek: az egyik a *Pacsirta/ Жайвонорок* környéke, a másik pedig a *Термальні Басейни Спортбази Закарпаття* környéke. Ezek a tájegységek betekintést nyújtanak a termálvíz környezetében létező nyelvi környezetbe. E két régió nyelvi tájképét fogom az alábbiakban elemezni. Először a *Pacsirta/Жайвонорок* környékét emelném ki, amelyhez az alábbi turisztikai szolgáltató egységek kerültek besorolásra különböző csoportokra osztva:

- Étterem: Ресторан;
- Szuvenír bolt: Сувеніри;
- Hotelek, szállások: Villa Galicia, Hotel (a Pacsirta hotelje), Golden Luxe;
- Kávézók: Cafe Lark;
- Egyéb helyek, amelyek fontosak lehetnek még turisztikai szolgáltató egységek szempontjából nézve is: Дегустаційний зал (kóstoló terem), Винний підвал, Соляні кімнати;

Igaz, itt nem találhatók meg olyan nagy mennyiségben a szolgáltató egységek, mint például Beregszász külvárosában, viszont az imént felsorolt helységek áttekintésekor azonnal feltűnik a magyar nyelvű feliratok hiánya, hiszen nagyon minimális szinten, csupán a termálfürdő nevében jelenik meg. Úgy gondolom, hogy valószínűleg a magyar képviselő hiánya a régió híres termálfürdője – ami ugyebár jelen esetben a Pacsirta – által vonzott ukrán turisták jelentős beáramlásának következménye, ugyanis ennek következtében a térségben a feliratok túlnyomórészt ukrán nyelvűek, hogy kiszolgálják az idelátogató ukrán (és természetesen egyéb más nemzetiségű embereket is) turisták igényeit és preferenciáit. Ez a jelenség is bizonyítja a terület népszerűségét az ukrán utazók körében, és azt, hogy a turisztikai infrastruktúra fontos, hogy megfeleljen nyelvi és kulturális igényeiknek. Mindezek ellenére azt mégis ki kell emelni, hogy legalább a termálfürdő nevében láthatjuk, ahogyan megjelenik az ukrán mellett a magyar nyelv is (7. és 8. kép).

7. és 8. kép. Az ukrán és a magyar nyelv megjelenése a Pacsirta termálfürdő nevében

Forrás: Saját fotó

Az ukrán nyelvű feliratok között néhány angol felirat is található. Ezek a táblák az angolul beszélő (vagy az angol nyelvet ismerő) látogatók – vagy helyi lakosok – tájékoztatását és utasításokkal való ellátását szolgálják, biztosítva számukra a hatékony tájékozódást és a környezetük megértését. Az angol nyelvű feliratok beépítése azt mutatja, hogy igyekeznek befogadni az ukrán nyelvet esetleg nem folyékonyan beszélő személyeket, ami növeli a környezet általános hozzáférhetőségét és befogadó jellegét. Azáltal, hogy az angol nyelvű táblák több nyelven nyújtanak tájékoztatást, az angol nyelvű kiírások jelenléte hozzájárul a változatos légkör kialakításához mindazok számára, akik ellátogatnak Beregszászba, azon belül pedig ebbe a régióba.

Mint ahogyan fentebb említettem, két konkrét termálfürdőiről ismert régióra szeretném felhívni a figyelmet, és tovább elemezni nyelvi jellemzőiket. Az első régióról már az imént szó esett, így most a termálfürdők kedvelőinek jól ismert célpontjára, a Термальні Басейни Спортбази Закарпаття régióra fogok összpontosítani. Itt az alábbi turisztikai szolgáltató egységekkel fogok foglalkozni, amelyeket úgy, mint ahogyan eddig is tettem különböző csoportokra osztok fel:

- Étkezési helyek, éttermek: Étkezde, kávézó, kalász/Їдальня, Кафе, Колос; Чарда Паприка;
- Hotel: Gardenia HOTEL, Кáвэзó/ Кафе;
- Egyéb hely a közelben, mely fontos lehet turisztikai szolgáltató egység szempontjából nézve is: Спортбази Закарпаття;

A termálfürdő környékén a turisztikai szolgáltató egységek száma elég csekély, de figyelemre méltó, hogy a magyar nyelv jelen van – még ha csak minimális szinten is –, és ezt a következő helység neve is alátámasztja: *Étkezde, kávézó, kalász*. Sőt, itt még az is kiírásra kerül ukrán és magyar nyelven szintúgy, hogy reggeli, ebéd és vacsora egyaránt kapható. Ez ellentétben áll a *Pacsirta* régiójával, ahol a magyar nyelv elterjedtsége

egyáltalán nem hangsúlyos. Ugyanakkor az viszont közös a két termálfürdő régiójában, hogy mindkettőt leginkább az ukrán nyelv uralja, hiszen ahogyan a *Pacsirta* termálfürdő vonzza az ukrán turizmust, úgy a *Термальні Басейни Спортбази Закарпаття* is.

Érdekes lehet számunkra a *Чарда Паприка* étterem neve a nyelvek keveredése miatt, mivel ugyanaz a helyzet állt elő itt, mint amit megfigyeltem a *Кеменце ідальня*

9. kép. A *Чарда Паприка* étterem nevének kiírása

Forrás: <https://go-to.rest/ru/activity/restoran-charda-papryka/>

étterem nevénel. Jelen esetben is az étterem első szava egy magyar nyelvű szó, amelyet leírtak ukrán betűkkel, majd ezt követi a paprika szó ukrán nyelvű változata. Így ezáltal elmondható az, hogy ismét kétnyelvű ábrázolás jött létre a feliraton belül. Bár az étterem neve angol nyelven nem került kiírásra, ennek ellenére megfigyelhető, hogy a „magyar étterem” felirat angol, valamint ukrán nyelven is megjelenik. Tehát ebből is láthatjuk a magyar nyelv megjelenését az ukrán és az angol mellett.

3.2.4. A buszmegállók környékének nyelvi tájképe

Az eddigiekben tárgyalt különböző régiók bemutatása után most a hangsúlyt Beregszász különböző területein található buszmegállók körülvevő nyelvi tájképre helyezem át. Ezzel a kérdéssel az alábbi alfejezetben foglalkozom.

A buszmegállók környékét tekintve öt különböző régiót fogok megvizsgálni, amelyek a következők lesznek:

- a) a Mária-szobornál lévő buszmegálló környéke
- b) a Zeneiskola előtt lévő buszmegálló környéke
- c) a Kárpátaljai Református Egyház Püspöki Hivatala előtt lévő buszmegálló környéke
- d) a Beregszászi Kossuth Lajos Líceum előtt lévő buszmegálló környéke
- e) a nagy buszmegálló környéke

Először a Mária-szobornál lévő buszmegálló környékének nyelvi tájképét fogom elemezni. Ide az alábbi turisztikai szolgáltató egységek kerültek besorolásra:

- Éttermek, étkezési helyek: Золота Пава/Arany páva, Gabi/Бар-кав'ярня, ШЕРКЕПТ РЕСТОРАН;
- Hotelek: ШЕРКЕПТ ГОТЕЛЬ, Di Ana vendégház/ Гостинний двір Ді Анна;
- Kávézó: Бар-кав'ярня;
- Múzeum: Beregvidéki Múzeum/Музей Берегівщини;

A buszmegálló környékén szép számban fellelhetők különböző turisztikai szolgáltató egységek. Szembetűnő, hogy ezeknek a létesítményeknek a neve ukrán és magyar nyelvű, ami tükrözi a régió sokszínűségét, vagy akár kétnyelvűségét. Meglepő módon az angol nyelvű feliratok nem jelennek meg ezen a területen. Így kijelenthető, hogy a város ezen régióján az angol nyelv hatása nem jelenik meg, tehát nem variálódik sem az ukrán, sem pedig a magyar nyelvvel.

10. kép. *Az ukrán és a magyar nyelv kombinálása a képen látható turisztikai szolgáltató egység nevében*

Forrás: Saját fotó

Figyelemfelkeltő érdekesség lehet számunkra a *ШЕРКЕПТ ГОТЕЛЬ РЕСТОРАН* neve, ugyanis az elemzések során már volt erre példa és most ez a jelenség ismét visszatér, hogy a helység nevének első szava (*ШЕРКЕПТ*) egy magyar nyelvű szó, amelyet ukrán betűkkel írtak le. Így az intézmény nevében egy magyar szót „ukránosítottak”, amely által kétnyelvű ábrázolás jött létre.

A *Gabi/Бар-кав'ярня* hely neve szintén érdekesnek bizonyulhat, mivel ebben az esetben is kijelenthető az, hogy ismét az ukrán és a magyar nyelv összekombinálását láthatjuk. Hiszen a *Gabi* név magyarul látható a feliraton, míg a kiírás további része – *Бар-кав'ярня* (bár-kávézó) – már ukrán nyelven folytatódik. Tehát ebben az esetben is megjelenik a kétnyelvű ábrázolás.

E buszmegálló környékének megvizsgálása után áttérek a Zeneiskola előtt lévő buszmegálló környékének nyelvi tájképére, így az alábbiakban ennek elemzésére kerül sor a következő turisztikai szolgáltató egységek neveinek jegyében:

- Hotelek/éttermek: Олеся Готель Ресторан, Hotel Domino Restourant, MOTEL „УЮТ”;
- Kávézók: Кафе hotel sauna;

Bár kevés turisztikai szolgáltató egység áll e régióban rendelkezésünkre, azt mégis észrevehetjük, hogy neveikben megint csak az ukrán és az angol nyelv dominál, annak ellenére, hogy többségében magyar nemzetiségű a város. A magyar nyelv jelenléte ismételten hiányzik. Ez a megfigyelés rávilágít a helyi nyelv képviselőjének hiányára a turisztikai ágazatban, ami kihívást jelenthet a magyar anyanyelvű turisták – vagy akár helyi lakosok – számára, akik anyanyelvükön keresik az információkat.

Jelen esetben ez az elemzés ismét azt mutatja, hogy az angol nyelv továbbra is befolyásolja az ukrán nyelvet, és kölcsönhatásba lép vele, ahogyan azt már a korábbi esetekben is megfigyeltem. A két nyelv összefonódását egyértelműen bizonyítják a következő szolgáltató egységek nevei: *MOTEL „УЮТ”, Кафе hotel sauna*.

Megfigyeléseim alapján egyértelműen kijelenthető, hogy Beregszász emez régiójának nyelvi tájképét ukrán és angol nyelvű feliratok, kiírások és jelek alkotják és befolyásolják. Ezek a nyelvi elemek döntő szerepet játszanak a terület általános környezetének és kommunikációjának alakításában. Az ukrán és angol nyelvű feliratok jelenléte rávilágít a térségen belüli változatosságra és a kétnyelvűség jelenlétére. Ez a nyelvi diverzitás növeli a régió kulturális szövevényének gazdagságát, és a közösségen belüli soknemzetiségű és soknyelvű dinamika tükörképeként szolgál.

A következő régió, amelyet vizsgálni fogok a Kárpátaljai Református Egyház Püspöki Hivatala előtt lévő buszmegálló környéke. Ebből kifolyólag most e környék nyelvi tájképének elemzésére kerül sor a következő turisztikai szolgáltató egységek kapcsán:

- Hotelek: Villa Vera, Villa Magnat, Гостинний двір;
- Egyéb érdekességként szolgálhat: a Püspöki hivatal neve magyarul és ukránul egyaránt kiírásra került;

Az említett turisztikai szolgáltató egység neveiből kitűnik, hogy ebben a régióban szintúgy, mint az előzőben az ukrán és az angol az uralkodó nyelv. Hangsúlyozni kell azonban, hogy a magyar nyelv is jelen van, mégpedig a Püspöki Hivatal nevében. Az intézmény neve ukránul és magyarul is szerepel a névtáblán. Ez tükrözi a régió mondhatni

változatos nyelvi tájképét, bemutatva a több nyelv együttélését a közigazgatási és szolgáltatási szektorokban egyaránt. Ez a többnyelvűség a régiót formáló kulturális és történelmi hatásokról is tanúskodik.

A Püspöki Hivatal előtt lévő buszmegálló környékének megfigyelése után a Beregszászi Kossuth Lajos Líceum előtt lévő buszmegálló környékének nyelvi tájképének elemzésére kerül sor. Itt az alábbi turisztikai szolgáltató egységek találhatóak meg:

- Éttermek: Parisel, Millenium пiцерия (az utóbbi már nem üzemel, csupán a kiírás végett említettem meg);
- Hotel: Hostel house Minay;
- Kávézók: CAFE FRATELLI, Кафе Мазанка;
- Utazási irodák: Utazási iroda/ Турфірма, Booking info, Biztosítás/ Страхування;

Az előző két buszmegállóhoz képest a jelenlegi helyszínt nagyobb számú turisztikai szolgáltató egység veszi körül. Az ilyen létesítmények jelenléte jelentősen hozzájárul a város nyelvi tájképéhez. A régiónak ezen a területén a többnyelvűség jelentős mértékben jelen van, ugyanis ukrán, magyar és angol nyelvű feliratokkal találkozhatjuk szembe magunkat. A több nyelv együttélése kétségtelenül növeli a nyelvi tájkép gazdagságát. Ugyanakkor fontos megemlíteni, hogy ezek a nyelvek nem lépnek kölcsönhatásba egymással. Tehát nem fordul elő olyan eset, hogy egy szolgáltató egység nevében két nyelv keveredik össze.

11. kép. A kétnyelvű kiírás előfordulása

Forrás: Saját fotó

Habár a régióban három nyelven is találkozhatunk kiírásokkal, mégsem fordul elő olyan eset, amikor egy adott turisztikai szolgáltató egység neve mindhárom nyelven feliratozásra kerülne. Azonban ettől függetlenül kétnyelvű kiírásokkal találkozhatunk ezen a területen. Ezt szemlélteti a 11. képen látható utazási iroda kétnyelvű kiírása is.

Utolsó sorban a nagy buszmegálló környékének nyelvi tájképének elemzésére kerül sor, ahová az alábbi turisztikai szolgáltató egységek kerültek besorolásra:

- Étterem: Restaurant/Ресторан „Chizay. Мала Гора”;
- Hotel: ХОСТЕЛ;
- Egyéb érdekességül szolgálhat: Стадіон Дружба/Barátság Stadion;

Ez a régió turisztikai szolgáltató egységek szempontjából nem nevezhető gazdagnak, viszont érdemes néhány szót említeni róla, hiszen ez is hozzátesz és alakítja a város nyelvi tájképét. Annak ellenére, hogy kevés helységről beszélünk, megfigyelhető a többnyelvűség, hiszen a város ezen részén is megjelennek magyar, ukrán és angol nyelvű kiírások is egyaránt.

E turisztikai szolgáltató egységek neveit megfigyelve fontos lehet, hogy ismét előfordul a nyelvek egymással való kölcsönhatása. A *Restaurant/Ресторан „Chizay. Мала Гора”* étterem nevében figyelhető meg ez a jelenség, ahol az ukrán és az angol nyelv együttesen figyelhető meg, mégpedig olyan formában, hogy a *Chizay* angol nyelven kerül kiírásra, míg a *Мала Гора* ukránul.

Összességében elmondható, hogy Beregszász e részén is megjelenik a többnyelvűség, amivel gazdagítja a város nyelvi tájképét.

IV. ÖSSZEHASONLÍTÁS

4.1. A kategorizált és elemzett régiók nyelvi tájképének összehasonlítása

Munkám során elemzést végeztem a különböző beregszászi turisztikai szolgáltató egységek neveiről. E folyamat során számos megfigyelést tettem, amelyek rávilágítottak több dologra is a város nyelvi tájképének kapcsán. Először a hipotéziseimre szeretnék reflektálni, hogy azok milyen mennyiségben teljesültek be. Elsősorban azt feltételeztem, hogy a szolgáltató egységek zömében megjelenik a magyar nyelv. Ez semmiképp sem mondható igaznak, mivel a város turisztikai szolgáltató egységeinek nevei túlnyomórészt ukrán nyelven jelentek meg, így a magyar háttérbe szorult, és számos helyen hiányzott is. Előfordult, hogy inkább az ukrán és angol nyelvű változata került kiírásra az adott helységek neveinek és ezt részesítették előnyben a magyarral szemben. Nem ez volt az egyetlen általam felállított hipotézis, amely nem teljesült be az elemzés során, ugyanis a következő tézisem az alábbi volt: a kétnyelvű feliratok túlsúlyban lesznek az egynyelvűekhez képest. Ez szintén nem teljesült be. Mielőtt elkezdtem volna fotódokumentációkat készíteni a város különböző turisztikai szolgáltató egységeiről, meg voltam győződve afelől, hogy bizonyára a kétnyelvű kiírások és feliratok magasan túlsúlyban lesznek az egynyelvűekhez képest, viszont ez pont fordítva volt. A város területét bejárva nagyobb mennyiségben találtam szembe magamat olyan turisztikai szolgáltató egységekkel, melyeknek nevei egy nyelven kerültek kiírásra, és ez a nyelv legtöbbször az ukrán vagy az angol volt.

Következő hipotézisem a külföldi nyelvekhez kapcsolódik, mivel azt feltételeztem, hogy a felkeresett turisztikai szolgáltató egységek neveinek kiírása megtalálható, fellelhető ilyen formában is. Az alábbi állításom beigazolódott, mivel számos helység neve kiírásra került angol nyelven, tehát megjelent külföldi nyelv Beregszász nyelvi tájképében a turisztikai szolgáltató egységek kapcsán. Sőt, előfordult, hogy egyes létesítmények nevei kizárólag angol nyelven szerepeltek a névtáblán (*Drop coffee, Hotel Domino Restourant, Art of rest, CAFE FRATELLI*). Ezek a legtöbb esetben kávézók vagy különböző szállások nevei voltak. Az, hogy ilyen jelentős mennyiségben előfordul az angol nyelv jelenléte a város turisztikai szolgáltató egységeinek neveiben úgy is értelmezhető és felfogható, hogy ez által még inkább változatosabb lesz Beregszász nyelvi tájképe, hiszen ez nagymértékben hozzájárul annak alakulásához és formálódásához.

Az utolsó tézis, amelyet munkám elején feltételeztem a következő volt: előfordulnak olyan turisztikai szolgáltató egységek, amelyeknek nevei három nyelven is ki vannak írva. Ez az állítás nem igazolódott be, mivel kétnyelvű kiírások megfigyelhetők a város területén, azonban olyan turisztikai szolgáltató egységgel nem találkoztam, ahol három nyelven is kiírásra került volna a hely neve. Összességében a város többnyelvűnek mondható, viszont egyszerre három nyelv nem jelenik meg a különböző helyek feliratában.

A hipotézisek megfigyelése után az összehasonlításra kerül a sor. A város különféle régióinak megfigyelése során szembetűntek egyezések és különbségek egyaránt. Egyezések közé sorolható az ukrán és az angol nyelv jelenléte, ugyanis ez az általam megfigyelt régiók mindegyikében jelen volt jelentősen nagy mennyiségben – legfőképpen az először említett nyelv, az ország államnyelve. Az ukrán nyelv erős jelenlétéhez hozzáfűzném azt az észrevételemet, hogy legnagyobb mértékben a termálfürdők környékén figyelhetőek meg az ilyen nyelvű kiírások. Ennek oka az lehet, hogy a termálfürdők kimagaslóan vonzzák az ukrán turizmust. Talán nem is gondolnánk – mivel Beregszász lakosságának nemzetiségét tekintve magyar többségű –, viszont a város központjában is sokkal inkább az ukrán és az angol nyelv jelenléte a jellemző. Megjelenik ugyan a magyar nyelv, viszont csak kis mennyiségben.

Míg a város központjában elég csekély a magyar feliratok száma, ezzel szemben a Mária-szobornál lévő buszmegálló környékének nyelvi tájképét igencsak gazdagítja anyanyelvünk, a magyar nyelv. Itt számos hely neve is megjelenik magyar kiírásban is (*Arany Páva, Beregvidéki Múzeum*). Viszont ez nem mondható el minden általam megvizsgált buszmegálló környékéről. A Zeneiskola előtt található buszmegálló környékében például nem találkozunk a magyar nyelvvel a turisztikai szolgáltató egységek kapcsán, és a további buszmegállók környéke sem gazdag a magyar nyelvű kiírásokban. Előfordul ugyan itt is a magyar nyelv, azonban minimális szinten.

Érdekes lehet, hogy mind a városközpontban, mind a külvárosban az ukrán és az angol nyelvű feliratok dominálnak a nyelvi tájképben, felülmúlva ezzel a magyar feliratok jelenlétét. Emiatt az ukrán és az angol feliratok túlsúlya figyelemre méltó. Ez a jelenség kiemeli a terület sokszínű nyelvi tájképét, tükrözve a régió multikulturális jellegét.

Összességében elmondható, hogy Beregszász nyelvi tájképét a turisztikai szolgáltató egységek tükrében számos tényező alakítja és befolyásolja. Úgy gondolom, hogy a magyar nyelv hiánya vagy éppen háttérbe szorulása politikai okokból is adódhat, mégpedig a 2022-ben kezdődő orosz-ukrán háború következményeképp, hiszen az elmúlt időszakban számottevő helyen vettek le magyar feliratokat. Mindenesetre egy dolog

teljesen biztos és szembetűnő, hogy mind az ukrán, mind az angol nyelvű feliratok bőséges számban fellelhetőek a város teljes területén. Nehéz nem észrevenni őket, hiszen mindenhol ott vannak és ékesítik Beregszász nyelvi tájképét. E táblák, kiírások, feliratok sokszínűsége és elterjedtsége erőteljes emlékeztetője a régiót átszövő gazdag nyelvi és kulturális bonyodalomnak. A kétnyelvű feliratok jelenléte a világ összekapcsoltságát, valamint a különböző nyelvek és kultúrák közötti kommunikáció fontosságát bizonyítja.

V. ÖSSZEGZÉS

Jelen munkámban a turisztikai szolgáltató egységek neveinek Beregszász a nyelvi tájképében való megjelenésének, annak alakítását elemeztem. Fő célom az volt, hogy a város nyelvi tájképét illetve az ott előforduló nyelvek jelenlétét és mennyiségi arányát vizsgáljam.

Elsősorban kijelöltem azt a területet, amelyeket fel szerettem volna keresni Beregszász területén, hogy fotódokumentációt végezzek az ott található turisztikai szolgáltató egységek neveiről. Ezeket a képeket munkám során szemléltetőként alkalmaztam. Mindezek után a rendelkezésemre álló szakirodalmak feldolgozásával és felhasználásával kidolgoztam a témámat.

A szakdolgozat írása alatt elemzést végeztem a különböző beregszászi turisztikai egységek neveiről. E folyamat során számos megfigyelést tettem, amelyek rávilágítottak több dologra is a város nyelvi tájképének kapcsán. Munkám során alaposabban megismerkedtem a nyelvi tájképpel, annak fontosságával és megjelenésével az általam vizsgált város területén, valamint azzal, hogy miként kapcsolódik össze magával a turizmussal. Ezt követően megvizsgáltam Beregszász nyelvi tájképét, és annak változatosságát. Megfigyeltem, hogy a turisztikai szolgáltató egységek nevei ukrán, magyar és angol nyelven jelennek meg, tehát ez is bizonyítja, hogy a város többnyelvűnek tekinthető. Ez a nyelvi sokszínűség rávilágít a változó kulturális tájra és a különböző nyelvek együttélésére Ukrajna városi környezetében. Szakdolgozatom írása során arra is rádöbbentem, hogy jelentősen kevesebb a városban a magyar feliratok száma, mint amire én számítottam. Annak ellenére, hogy Beregszász lakosságát tekintve magyar nemzetiségű város, kevés turisztikai szolgáltató egység neve jelenik meg magyarul kiírva a különböző régiókban. A legtöbb ilyen létesítmény neve az államnyelven, azaz ukránul vagy esetlegesen angolul került kiírásra. Ez a jelenség is a város többnyelvűségét tükrözi, és célja lehet ezzel akár az, hogy mind a helyi lakosok, mind a nemzetközi látogatók igényeit kielégítse.

Munkám folyamán megfigyeltem, hogy milyen eltérések és egyezések jelennek meg a különböző régiók között. Jelentős eltérések nem léptek fel, csupán néhány kisebb különbségre, eltérésre lehetünk figyelmesek. Ilyen különбözőség például az, hogy míg a Mária-szobornál lévő buszmegálló környékén több magyar feliratú turisztikai szolgáltató egységgel is találkozhatunk, addig a többi megfigyelt buszmegálló környékén csupán minimális szinten jelennek meg magyar nyelvű kiírások.

Összességében tehát elmondható, hogy a város nyelvi tájképe számos tényezőtől függ és ezek a szempontok alakítják arra való tekintettel, hogy többnyelvű városról beszélünk. Munkám során sikerült meghatározni mely nyelvek azok, amelyek leginkább dominálnak a város területén a turisztikai szolgáltató egységek neveiben. Érdekes, hogy a városban feltűnően kevesebb magyar felirat van, mint amennyire számítanánk. Ez összefüggésbe hozható a városon belüli különböző politikai, gazdasági vagy kulturális tényezőkkel is. Egy területi egység, például esetünkben egy település nyelvi tájképét nagyban befolyásolja a nyelvhasználatot övező jogi keret. Ukrajna nyelvi jogi helyzetét a zűrzavarosság jellemzi. Ez a kaotikus környezet mélyreható hatást gyakorol a nyelvi környezetre, alakítja a nyelvhasználatát és a nyelvek képviselőinek módját. Az ukrainai nyelvhasználatot szabályozó jogi keret az ország előtt álló szélesebb körű politikai és társadalmi kihívásokat tükrözi, és döntő szerepet játszik az egyes településeken – jelen esetben Beregszász területén – belüli nyelvi sokszínűség és dinamika alakításában. Ennek következtében egy település nyelvi tájképe nemcsak a határain belül beszélt nyelveket tükrözi, hanem a tágabb kontextusban érvényesülő jogi és politikai erők létét is (Hires-László 2015: 167-168).

IRODALOM- ÉS FORRÁSJEGYZÉK

1. Balányi Klára, Mayer Éva, Hegedűs Sándor szerk. 2019. *A nyelvi tájkép elmélete és gyakorlata. Magyarországi nemzetiségi körkép.* Budapest: MTA Nyelvtudományi Intézet Többsnyelvűségi Kutatóközpont
2. Berghauer Sándor 2012. *Kárpátalja Turizmusa.* Beregszász: Főiskolai jegyzet
3. Csernicskó István 2016. A dinamikusan változó nyelvi tájkép: Kárpátalja példája. *Acta Humana. Emberi jogi közlemények.* 3. évf. 3. sz. / 2016, 91-105.
4. Csernicskó István 2016. A változás megragadása a nyelvi tájképben: Kárpátalja példája. *Magyar nyelv. A magyar nyelvtudományi társaság folyóirata.* 112. évf. 1. sz. / 2016, 50-62.
5. Csernicskó István 2017. Nyelv, góazdaság, társadalom. Globális nyelvek Kárpátalja magyarok lakta végeinek nyelvi tájképében. In: Márku Anita és Tóth Enikő szerk. *Többsnyelvűség, regionalitás, nyelvoktatás. Tanulmányok a Hodinka Antal Nyelvészeti Kutatóközpont kutatásaiból III.* Ungvár: „RIK-U” Kiadó, 13-44.
6. Csernicskó István 2018. A kárpátaljai magyar kisebbség nyelvmegtartásáról és gazdasági életképességéről a nyelvi tájkép tükrében. *Metszetek.* 7. évf. 1. sz. / 2018, 119-141.
7. Csernicskó István 2019. *Fények és árnyak Kárpátalja nyelvi tájképéből.* Ungvár: Autdor-Shark
8. Csernicskó István, Hires-László Kornélia, Karmacs Zoltán, Márku Anita, Máté Réka, Tóth-Orosz Enikő 2021. *A magyarok és a magyar nyelv Kárpátalján.* Törökbálint: Termini Egyesület
9. Csernicskó István, Hires-László Kornélia, Tóth-Orosz Enikő 2022. Helységnevtáblák nyelvi sokszínűsége Kárpátalján. In: Karmacs Zoltán, Márku Anita, Tóth-Orosz Enikő szerk. *Mozaikok a magyar nyelvhasználatból.* Törökbálint: Termini Egyesület, 11-35.
10. Durk Gorter 2017. Nyelvi tájkép. A nyelvi tájkép tanulmányozása: bevezetés a tudományterületbe. *REGIO.* 25. évf. 3. sz. / 2017, 31–49.
11. Hires-László Kornélia 2015. Nyelvi tájkép és etnicitás Beregszászon. In: Márku Anita és Hires-László Kornélia szerk. *Nyelvoktatás, kétnyelvűség, nyelvi tájkép.* Ungvár: Autdor-Shark, 160-185.
12. Hires-László Kornélia 2018. Nyelvi tájkép és turizmus Beregszászon. In: Tódor Erika-Mária, Tankó Enikő, Dégi Zsuzsanna szerk. *Nyelvi tájkép, nyelvi sokszínűség.*

Nyelvhasználat, nyelvi tájkép és gazdasági élet. I. kötet. Kolozsvár: Scienta Kiadó, 193-209.

13. Hires-László Kornélia 2020. *Hétköznapi etnicitás. Beregszászi magyarok az etnikai kategóriák szerepéről.* Budapest: Budapesti Corvinus Egyetem

14. Hires-László Kornélia, Máté Réka, Tóth-Orosz Enikő 2022. Kereskedelmi egységek nyelvi tájképe: kárpátaljai román- és magyarlakta települések példája alapján. In: Karmacsi Zoltán, Márku Anita, Tóth-Orosz Enikő szerk. *Mozaikok a magyar nyelvhasználatból.* Törökbálint: Termini Egyesület, 36-54.

15. Kardos Zoltánné 2011. *Turisztikai ismeretek.* Keszthely: Pannon Egyetem

16. Karmacsi Zoltán 2017. A nyelvi tájkép változásának egy aspektusa. In: Márku Anita és Tóth Enikő szerk. *Többnyelvűség, regionalitás, nyelvoktatás. Tanulmányok a Hodinka Antal Nyelvészeti Kutatóközpont kutatásaiból III.* Ungvár: „RIK-U” Kiadó, 54-60.

17. Karmacsi Zoltán 2018. Kárpátalja turisztikai vonzerőinek nyelvi tájképe. *Metszetek.* 7. évf. 1. sz. / 2018, 91–118.

18. Karmacsi Zoltán és Máté Réka szerk. 2018. *Nyelvek és nyelvváltozatok térben és időben.* Ungvár: „RIK-U” Kiadó

19. Kovács Elemér 2009. *Szőlészet, borászat Beregvidéken.* Ungvár – Budapest: Intermix Kiadó

20. Márku Anita 2018. Kárpátaljai magyarul a mémek világában. In: *Nyelvi tájkép, nyelvi sokszínűség. Nyelvhasználati terek és nyelvi sokszínűség II. kötet.* Kolozsvár: Scienta Kiadó, 33-51.

21. Márku Anita – Hires-László Kornélia szerk. 2015. *Nyelvoktatás, kétnyelvűség, nyelvi tájkép.* Ungvár: Autdor-Shark

22. Molnár József – Molnár D. István 2005. *Kárpátalja népessége és magyarsága a népszámlálási és népmozgalmi adatok tükrében.* Beregszász: Kárpátalja Magyar Pedagógusszövetség Tankönyv- és Taneszköztanácsa

23. Tarpai József 2021. *Kárpátalja magyar szemmel. Útikönyv.* Beregszász – Ungvár: Shark Kft.

24. Tarpai József 2013. *A természeti és társadalmi erőforrások szerepe Kárpátalja Turizmusfejlesztésében és hatása a területfejlesztésre.* Pécs: Pécsi Tudományegyetem

25. Tódor Erika-Mária, Tankó Enikő, Dégi Zsuzsanna szerk. 2018a. *Nyelvi tájkép, nyelvi sokszínűség. Nyelvhasználat, nyelvi tájkép és gazdasági élet. I. kötet.* Kolozsvár: Scienta Kiadó

26. Tódor Erika-Mária, Tankó Enikő, Dégi Zsuzsanna szerk. 2018b. *Nyelvi tájkép, nyelvi sokszínűség. Nyelvhasználati terek és nyelvi sokszínűség. II. kötet.* Kolozsvár: Scientia Kiadó

Internetes források

1. URL1: *Nevezetességek, látnivalók.* <https://beregszasz.eu/latnivalok/osszes>
Megtekintés ideje: 2024.01.22.
2. URL2: *Beregszász.* 2017.08.28. <https://www.csongrad.hu/berekszasz/> Megtekintés ideje: 2024.01.23.
3. URL3: *Népszerű szállodák, szállások Beregszász.* <https://www.a-hotel.com/hu/ukrajna/98441-beregszasz/> Megtekintés ideje: 2024.05.08.
4. URL4: *Vendéglátó egységek.* <https://ittmagyarulis.hu/cat/vendeglato-egysegek/>
Megtekintés ideje: 2024.03.15.
5. URL5: *Svit Karpat Utazási Iroda.* <https://ittmagyarulis.hu/item/svit-karpat-utazasi-iroda/> Megtekintés ideje: 2024.05.05.
6. URL6: *Termál medencék.* <https://zhayvoronok.net/hu/termal-medencek/>
Megtekintés ideje: 2024.05.08.
7. URL7: *Kárpátalja ma: Beregvidéki Múzeum.* 2013.10.09.
<https://karpatalja.ma/kultura/kulturalis-hirek/karpatalja-ma-beregvideki-muzeum/>
Megtekintés ideje: 2024.05.08.

РЕЗЮМЕ

У нашій роботі ми займалися дослідженням назв туристичних сервісів, що діють як частина мовної ландшафту міста Берегове. Основною метою було вивчення мовного ландшафту міста, кількості та присутності мов враховуючи гіпотези, які ми поставили. Спочатку ми визначили області, які мали намір відвідати в межах міста Берегове, щоб зробити фотодокументацію назв туристичних сервісів. Ці зображення ми використовували у нашій роботі для ілюстраційних цілей.

У ході роботи ми ретельніше ознайомилися з мовним ландшафтом, його важливістю та присутністю на території міста, а також з тим, як він пов'язаний з туризмом. Потім ми вивчили мовний ландшафт Берегового та його різноманітність. Ми помітили, що назви туристичних сервісів вказуються українською, угорською та англійською мовами, що також свідчить про багатомовність міста. Ця мовна різноманітність вказує на змінний культурний ландшафт та співіснування різних мов у міському середовищі України. У процесі написання дипломної роботи ми також зрозуміли, що кількість угорських написів у місті значно менша, ніж ми очікували. Незважаючи на те, що населення Берегова складається з угорців, у місті мало туристичних сервісів, які мають угорські написи, більшість з них позначені державною мовою, а саме українською, або, в окремих випадках, англійською. Цей феномен також відображає багатомовність міста і може мати на меті задовольнити потреби як місцевих мешканців, так і міжнародних відвідувачів.

Під час нашої роботи ми спостерігали за відмінностями та подібностями між різними районами. Ми виявили, що драматичних відмінностей не спостерігалось, лише деякі незначні відмінності та розбіжності. Однією з таких відмінностей є, наприклад, те, що навколо автобусної зупинки біля статуї Діви Марії можна знайти кілька пунктів туристичного обслуговування з угорськими знаками, тоді як знаки угорською мовою з'являються лише на мінімальному рівні навколо інших спостережуваних автобусних зупинок.

Загалом можна сказати, що мовний ландшафт міста залежить від багатьох факторів, і ці аспекти формують багатомовне місто. Під час нашої роботи нам вдалося визначити, які мови найбільш домінують у назвах туристичних сервісів на території міста. Цікаво, що кількість угорських написів у місті значно менше, ніж можна було б очікувати. Це може бути пов'язано з різними політичними, економічними або культурними чинниками в межах самого міста. На мовний

ландшафт територіальної одиниці, наприклад, у нашому випадку населеного пункту, значною мірою впливає законодавча база щодо використання мови. Для мовно-правової ситуації в Україні характерна плутанина. Це хаотичне середовище глибоко впливає на мовне середовище, формуючи використання мови та спосіб представлення мов. Законодавча база, що регулює використання мови в Україні, відображає ширші політичні та соціальні виклики, з якими стикається країна, і відіграє вирішальну роль у формуванні мовного розмаїття та динаміки в окремих населених пунктах – у цьому випадку на території Берегова. Як наслідок, лінгвістичний ландшафт поселення відображає не лише мови, якими розмовляють у його межах, але й існування правових і політичних сил, що переважають у ширшому контексті (Hires-László 2015: 167-168).

MELLÉKLETEK

A kutatás során készített további fotódokumentációim egy része

Éttermek:

1. és 2. kép. Az Arany Ráva/Золота Пава étterem felirata

3. kép. A Pacsirta termálfürdőnél található étterem kiírása

4. kép. A város központjában megtalálható Brandi étterem névtáblája

5. kép. A külvárosban megtalálható étterem felirata

6. kép. A város központjában megtalálható Кармен étterem kiírása

7. kép. A Chizay étterem nevének kiírása

8. kép. A Pacsirta termálfürdőnél található étterem felirata

Hotelek:

9. kép. A Термальні Басейни Спортбази Закарпаття környékén lévő hotel felirata

10. kép. A Pacsirta környékén lévő vendégház felirata

11. kép. A Püspöki Hivatal előtt lévő buszmegálló környékén található vendégház felirata

12. kép. A külvárosban található hotel névtáblája

13. kép. A Zeneiskola előtt lévő buszmegálló környékén található hotel felirata

14. és 15. kép. A Zeneiskola előtt lévő buszmegálló környékén található hotelek feliratai

16. kép. Külvárosban található motel felirata

17. kép. A Mária-szobor környékén megtalálható vendégház felirata

Kávézók:

18. kép. A Beregszászi Kossuth Lajos Líceum előtt lévő buszmegálló környékén lévő kávézó felirata

19. kép. A Pacsirta termálfürdőnél fellelhető kávézó kiírása

20. és 21. kép. A város központjában található kávézók felirata

Pubok:

22. és 23. kép. A város központjában megtalálható pubok felirata

Múzeum:

24. kép. A Mária-szobornál lévő buszmegálló környékén található múzeum névtáblája

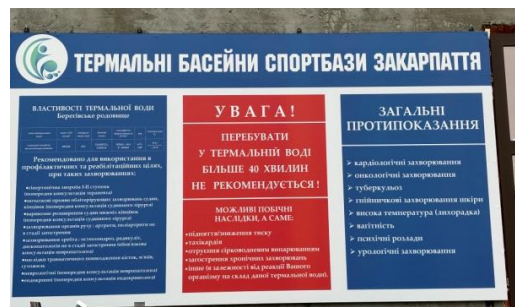

Termálfürdők:

25. kép. A Pacsirta termálfürdőjének névtáblája

26. kép. A Термальні Басейни Спортбази Закарпаття névtáblája

Szuveníres bolt:

27. kép. A Pacsirta termálfürdő közelében található szuveníres bolt felirata

Звіт про перевірку схожості тексту Oxsico

Назва документа:

Darcsi Georgina_Magyar szak_Szakdolgozat_2024.pdf

Ким подано:

Аніко Чурман

Дата перевірки:

2024-05-19 02:02:43

Дата звіту:

2024-05-22 13:41:38

Ким перевірено:

I + U + DB + P + DOI

Кількість сторінок:

46

Кількість слів:

10260

Схожість 6%	Збіг: 42 джерела	Вилучено: 0 джерела
Інтернет: 11 джерела	DOI: 0 джерела	База даних: 0 джерела
Перефразовування 1%	Кількість: 36 джерела	Перефразовано: 246 слова
Цитування 0%	Цитування: 0	Всього використано слів: 0
Включення 0%	Кількість: 0 включення	Всього використано слів: 0
Питання 0%	Замінені символи: 0	Інший сценарій: 16 слова